

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2021 ГОДИНА

По данни от текущата демографска статистика, населението на област Стара Загора в края на 2021 г. е **307 140 души**. В сравнение с предходната година населението намалява с **4 260 души**, или с **1.4%**. Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на база данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

През 2021 г. се проведе 18-о преброяване на населението и жилищния фонд в страната. По предварителна оценка¹ от Преброяване 2021, очаквания брой на населението, пребиваващо постоянно на територията на областта към **7 септември 2021 г. е 286 086 души**.

Разликата между данните за броя и структурите на населението от текущата демографска статистика и преброяванията се дължи основно на нерегистрираната външна миграция през десетгодишния период между преброяванията.

Една от основните задачи на преброяванията на населението е да се установи реалният брой на лицата пребиваващи на територията на страната. Ето защо в годините след преброяванията се правят преизчисления на населението въз основа на получените резултати от проведеното преброяване и данните за естествения и механичния прираст, получени от текущата демографска статистика за съответните години.

След окончателното въвеждане и обработка на данните от Преброяване 2021 броят на населението ще бъде преизчислен на базата на преброеното население. Преизчислението ще обхване десетгодишен период, като ще бъдат ревизирани и основни демографски индикатори.

В съответствие с проекта на Национална статистическа програма, първи окончателни данни от Преброяване 2021 ще бъдат представени и публикувани след 1 октомври 2022 година.

Промените в броя и структурите на населението през 2021 г. се определят от основните тенденции в демографските процеси.

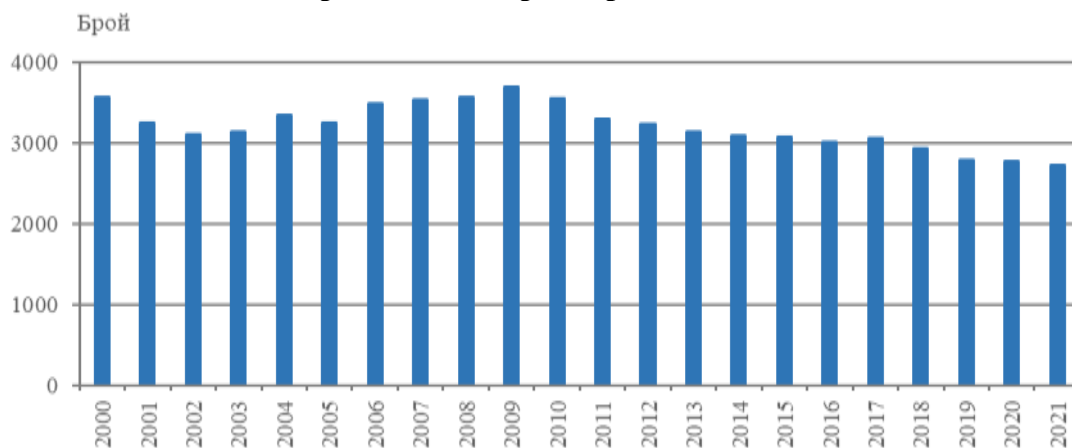
- Намалява броят на живородените деца и коефициентът на обща раждаемост;
- Нараства броят на умрелите лица и коефициентът на обща смъртност;
- Нараства детската смъртност;
- Нараства броят на сключените граждански бракове и броят на бракоразводите;

¹ Предварителна оценка за броя на населението на България към 7 септември 2021 година (nsi.bg).

Раждаемост

През 2021 г. в област Стара Загора са регистрирани 2 746 родени деца, като от тях **2 726 (99.3%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 47 деца, или с 1.7%.

Фиг. 1. Живородени деца през периода 2000 - 2021 година

Коефициентът на обща раждаемост² през 2021 г. е 8.8%, което е с 0,1% по-малко в сравнение с 2020 година.

Броят на живородените момчета (1 394) е с 62 по-голям от този на живородените момичета (1 332), или на 1 000 живородени момчета се падат 956 момичета.

В градовете и селата живородени са съответно 1 860 и 866 деца, а коефициентът на раждаемост е 8.6% в градовете и 9.3% в селата.

Най-висока раждаемост е регистрирана в общините Николаево - 19.5%, Гурково - 12.2% и Братя Даскалови - 11.6%. В пет общини раждаемостта е по-ниска от средната за областта, като най-ниски стойности се наблюдават в общините Опан - 5.7%, и Гълъбово - 8.2%.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в страната, или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Към 31.12.2021 г. броят на жените във фертилна възраст в област Стара Загора е 61 906, като спрямо предходната година намалява с 979.

Броят на децата, родени от майки под 18 години, нараства от 232 през 2020 г. на 254 през 2021 година. Родените от жени на възраст 40 и повече навършени години намаляват от 97 през 2020 г. на 95 през 2021 година.

45.7% от ражданията през 2021 г. са първи за майката, 37.6% - втори, а 16.7% - трети и от по-висока поредност.

² Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

Тоталният коефициент на плодовитост³ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2021 г. средният брой живородени деца от една жена в област Стара Загора е 1.73, като остава без промяна спрямо 2020 година.

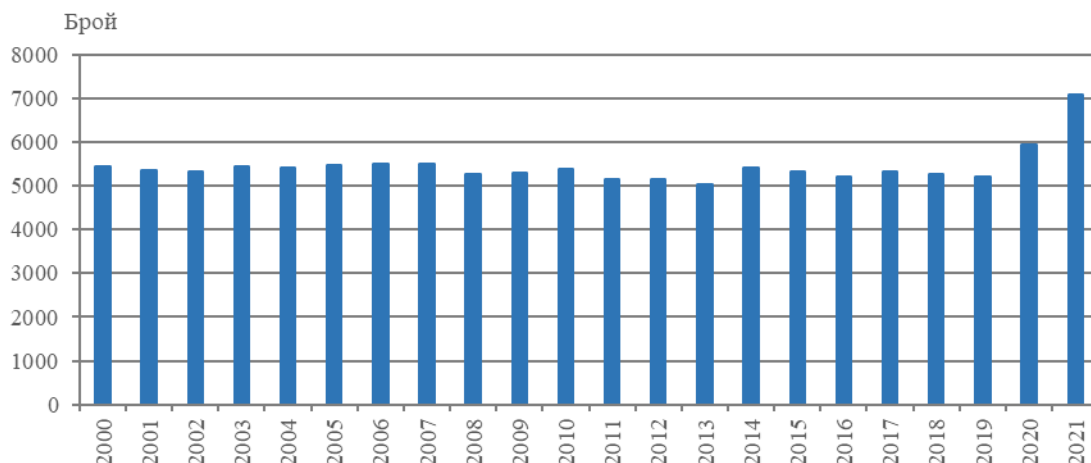
В област Стара Загора средната възраст на жените при раждане на първо дете се увеличава от 25.9 години през 2020 г. на 26.0 години през 2021 година.

През 2021 г. броят на извънбрачните раждания е 1 864, или 67.9% от всички раждания в областта. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (78.6%) е по-висок отколкото в градовете (62.9%). За 73.5% от извънбрачните раждания има данни за бащата, което означава, че тези деца най-вероятно се отглеждат в семейна среда от родители, живеещи в съжителство без брак.

Смъртност

В област Стара Загора броят на умрелите лица през 2021 г. е 7 083, а коефициентът на обща смъртност⁴ - 22.9%. Спрямо предходната година броят на умрелите нараства с 1 148, или с 19.3%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо.

Фиг. 2. Умрели през периода 2000 - 2021 година

Смъртността сред мъжете (24.2%) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (21.7%). През 2021 г. на 1 000 жени умират 1 044 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (30.2%) отколкото в градовете (19.8%).

С най-висока смъртност в област Стара Загора са общините Опан - 40.6%, Братя Даскалови - 33.9%, и Гълъбово - 30.2%. В четири общини смъртността е по-ниска от общата за областта, като най-ниска е в община Стара Загора - 20.2%.

Показателят за преждевременна смъртност⁵ през 2021 г. (20.1%) намалява спрямо предходната 2020 година (20.2%). В стойностите на показателя за преждевременна смъртност има

³ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзrastовата плодовитост през отчетната година.

⁴ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

⁵ Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умираанията.

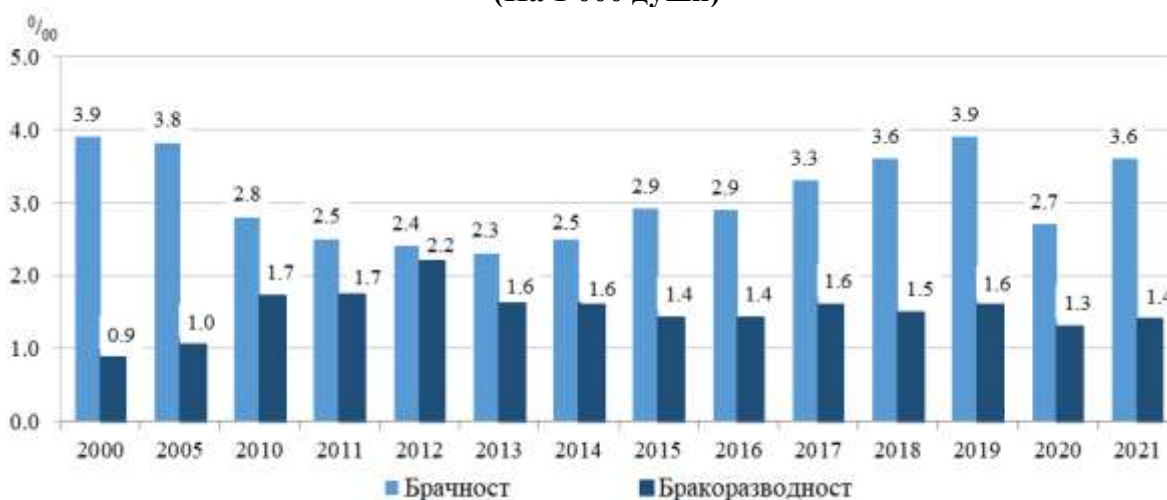
съществени разлики при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст под 65 години са 14.7% от всички умрели жени, а стойността на този показател при мъжете е 25.4%.

През 2021 г. в областта са починали 27 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁶ е 9.9‰. За сравнение, през 2001 г. коефициентът на детска смъртност е бил 17.5‰, а през 2020 г. - 5.0‰.

Бракове и разводи

През 2021 г. в област Стара Загора са регистрирани 1 114 юридически брака - с 268 повече спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁷ е 3.6‰. Близо две трети от всички регистрирани бракове (722) са сред населението в градовете.

Фиг. 3. Коефициенти на брачност и разводимост
(На 1 000 души)

През 2021 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 33.1 и 29.9 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 0.6 години за жените, а за мъжете не се променя.

За 84.6% от жените и 83.7% от мъжете, сключили граждански брак през 2021 г., той е бил първи.

Общините с най-много бракове на 1 000 души от населението са Николаево - 4.9‰, Мъглиж - 4.6‰, и Раднево - 4.3‰, а най-нисък е коефициентът на брачност в община Опан - 2.2‰, Чирпан - 3.1‰, и Казанлък - 3.2‰.

Броят на разводите през 2021 г. е 431, или с 29 повече от регистрираните през 2020 година. От всички прекратени бракове 74.5% се отнасят за населението в градовете.

⁶ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

⁷ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

Най-голям е делът на браковете, прекратени по „взаимно съгласие“ (79.1%), следват причините „фактическа раздяла“ (13.7%) и „несходство в характерите“ (5.8%).

Разводът не е бил първи за 11.8% от жените и 13.2% от мъжете, разтрогнали своите бракове през 2021 година.

Миграция

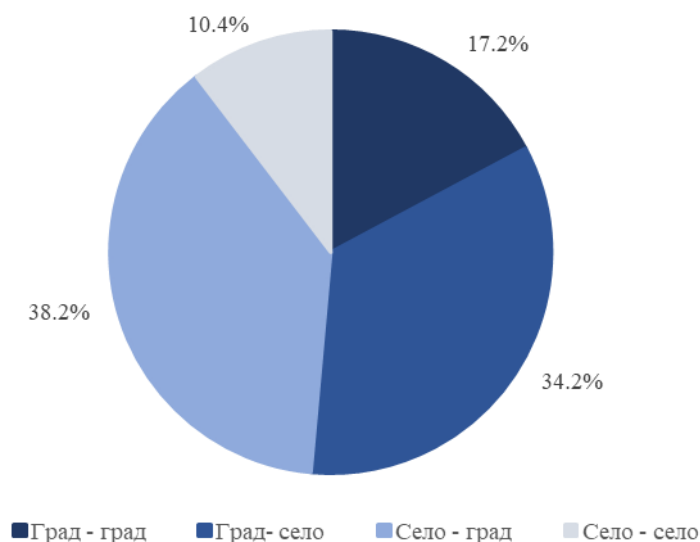
През 2021 г. в преселванията между населените места в област Стара Загора са участвали 3 916 лица.

От всички, които са променили своето обичайно местоживеење вътре в областта, 45.2% са мъже и 54.8% - жени.

По отношение на възрастовата структура с най-голям относителен дял сред преселващите се са лицата на възраст на 60 и повече години - 27.6%, следвани от лицата във възрастовата група 20 - 39 години (25.9%) от мигриралите лица.

Най-голямо териториално движение има по „град - село“ (38.2%), следват направлението „село - град“ (34.2%) и „град - град“ (17.2%). Значително по-малък по брой и относителен дял е миграционният поток по направлението „село - село“ - 10.4% от мигриралите лица.

Фиг. 4. Направления на вътрешната миграция през 2021 година

През 2021 г. в от други области в страната и чужбина в област Стара Загора са се заселили общо 3 781 лица. Най-голям е броят и относителния дял на заселилите се от областите София-град - 641 лица (17.0%), Сливен - 385 лица (10.2%), Пловдив - 364 лица (9.6%) и Хасково - 361 лица (9.5%).

От област Стара Загора са се изселили в други области в страната и в чужбина 3684 лица. Най-голям е броят на изселилите от област Стара Загора и заселили се в областите София-град - 753 лица, Пловдив- 565 лица, Хасково - 339 лица.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. **През 2021 г., в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Стара Загора е намаляло с 4 357 души.**

Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествения прираст, е минус 14.1%⁸**. Коэффициентът на естествения прираст в градовете е минус 11.2%, а в селата - минус 20.9%.

През 2021 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст.

С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Николаево (-2.0%) и Гурково (-8.1%).

С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Опан - минус 34.9%, следвана от общините Братя Даскалови (-22.3%) и Гълъбово (-22.0%).

Влияние върху броя и структурите на населението в областта оказва и механичният прираст⁹, който през 2021 г. е положителен – 97 души (0.3%). Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

⁸ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

⁹ Разлика между броя на заселилите се и броя на изселилите се.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография“ в Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.